

Materiál Ministerstva vnitra

Export z Národní architektury eGovernmentu ČR

Obsah

Úvod	3
Informační koncepce České republiky	3
<i>Působnost Informační koncepce ČR a Národního architektonického plánu</i>	3
<i>Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR</i>	4
<i>Periodicita a aktualizace dokumentu</i>	4
<i>Vztah IKČR k legislativě a základním strategickým materiálům</i>	5
Národní architektonický plán	5
Základní pojmy řízení architektury veřejné správy a úřadu	6
Definice, cíle a základní architektonické principy eGovernmentu ČR	7
<i>Základní architektonické principy</i>	7
<i>Etapy naplňování cílové vize informatizace VS ČR</i>	7

Úvod

dostává se vám do rukou Národní architektonický plán jako základní pomůcka a rukověť pro zpracovávání, sjednocování, řízení a rozvoj architektury jak na základní úrovni tak v jednotlivých úřadech. V tomto dokumentu nevyčtete jak řídit ICT, ani jak spravovat portfolia projektů či tvořit informační koncepci. Tento dokument slouží jako technologický pohled na propojení systémů veřejné správy s centrálními sdílenými službami eGovernmentu a říká, co mají správci informačních systémů činit ve své architektuře tak, aby byli v souladu nejen se současným stavem českého eGovernmentu, ale i s jeho plánovaným stavem.

Informační koncepce České republiky

Informační koncepce České republiky (dále jen „IKČR“) je základním dokumentem, který stanovuje na základě zmocnění podle § 5a odst. 1 zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, **cíle České republiky v oblasti informačních systémů veřejné správy** (dále také jen ISVS) a obecné **principy pořizování, vytváření, správy a provozování informačních systémů veřejné správy** v České republice. IKČR se aktualizuje v pětiletých cyklech a je vždy schvalována vládou.

IKČR v příloze 7: **Metody řízení ICT veřejné správy ČR** definuje pravidla, včetně orgánů a rolí odpovědných za jejich uplatňování v celém životním cyklu ICT služeb veřejné správy, tedy definuje pravidla strategického řízení IT, plánování, přípravy a implementace ICT projektů, provozu ICT služeb, řízení ekonomiky a bezpečnosti ICT služeb a pravidla kontroly a auditu (governance) ICT. IKČR v této příloze současně definuje základní požadavky na řízení a rozvoj orgánů veřejné moci a jejich útvarů informatiky tak, aby byly lépe schopny naplňovat cíle rozvoje služeb informačních systémů veřejné správy a řídit jejich životní cyklus.

Aby bylo možno tyto cíle efektivně realizovat, IKČR zavádí Národní architekturu VS ČR a Národní architektonický plán VS ČR jako prostředky pro popis architektury orgánů veřejné správy a architektury informačních systémů veřejné správy a jako základní nástroje pro formulaci cílů a principů Informační koncepce ČR a informačních koncepcí jednotlivých orgánů veřejné správy.

IKČR v příloze 9: **Národní architektonický rámec** zavádí závaznou metodiku modelování, udržování a používání popisu architektury orgánů veřejné správy.

IKČR v příloze 10: **Národní architektonický plán** orgánům veřejné správy – správcům informačních systémů - poskytuje jasnou a konkrétní představu toho, jak bude vypadat informatika VS ČR ve stanoveném horizontu 5 let, které prvky informatizace veřejné správy budou centrální a sdílené, které lokální prvky musí být jednotné podle předložených vzorů a které mohou být libovolné, jejich vzájemné vazby a návaznosti při současném dodržení stanovených architektonických principů.

IKČR v příloze 8: Slovník pojmů zavádí jednotný výklad pojmů a jejich případných synonym z platné legislativy, potřebných jako jeden z nástrojů koordinovaného budování eGovernmentu podle Národního architektonického plánu a pro koordinované řízení informatiky veřejné správy.

Orgány veřejné správy podle IKČR a jejích příloh vytvářejí svou informační koncepci. Informační koncepce orgánů veřejné správy musejí být v plném souladu s IKČR a musejí z ní vycházet.

Působnost Informační koncepce ČR a Národního architektonického plánu

ke zvážení

Informační koncepce ČR je závazná pro všechny státní orgány a orgány územních samosprávných celků, které § 1 odst. 1 zákona o ISVS souhrnně označuje pojmem orgány veřejné správy, tj. na „státní orgány nebo orgány územních samosprávných celků“, tedy včetně obcí a krajů.

V návaznosti na požadavky stanovené prováděcím právním předpisem předpokládaným v § 5a odst. 2, větě třetí, zákona o ISVS, představuje IKČR základní obsahový rámec pro vytvoření, resp. aktualizaci vlastních informačních koncepcí jednotlivých orgánů veřejné správy, s jejichž vytvářením § 5a odst. 2 zákona o ISVS počítá.

Informační koncepce České republiky v oblasti samosprávy se vyznačuje některými odlišnostmi, které jsou dány definicí samosprávy. Jedná se zejména o:

- Každá obec či kraj jsou samostatné subjekty a je jim možno ukládat povinnosti pouze zákony
- Rozhodování obce je kolektivní (rozhoduje zastupitelstvo)
- Obec může vykonávat mimo samosprávných činností i přenesenou působnost
- Velikost samosprávných subjektů je velmi rozlišná – od krajů, které mají i více než milion obyvatel až po obce, které mají jen stovku obyvatel

Tyto odlišnosti se projevují v odpovídajících kapitolách IKČR a mají vliv na její uplatnění v orgánech územně samosprávných celků.

Úřadem se pro účely této IKČR rozumí každý orgán, který je povinnou osobou z hlediska této koncepce. Pokud není uvedeno jinak, jsou to v souladu se zákonem o ISVS tzv. orgány veřejné správy (OVS), jak je zmíněno výše.

Ostatních orgánů veřejné moci, které nejsou OVS, například škol nebo nemocnic, se tato IKČR netýká, ale mohou ji s výhodou užívat jako doporučení.

Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR

ke zvážení

Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR (dále jen „OHA“), jako nadresortní architektonický útvar eGovernmentu, rozpracovává principy stanovené vládou ČR v této IKČR do referenčních modelů, závazných architektonických vzorů a dalších dokumentů Národního architektonického plánu.

Tyto informace následně slouží orgánům veřejné správy k sestavování informačních koncepcí jejich úřadů a z nich vyplývajících projektových záměrů. OVS jsou podle příslušných ustanovení zákona o ISVS povinny požádat OHA o schválení návrhů dokumentací programů obsahujících pořízení nebo technické zhodnocení informačních systémů veřejné správy, investičních záměrů akcí pořízení nebo technického zhodnocení informačních systémů veřejné správy nebo projektů informačních systémů veřejné správy určených k výkonu státní správy. Organizační složky státu jsou i nadále povinny žádat o schválení záměrů výdajů na ICT podle příslušných ustanovení usnesení vlády ze dne 2. listopadu 2015, č. 889.

OHA vydává v návaznosti na požadavky zákona o ISVS a výše zmíněného usnesení vlády stanoviska k těmto žádostem zejména na základě posouzení shody architektury předkládaných záměrů s cíli a pravidly IKČR a návazných dokumentů OHA.

Periodicita a aktualizace dokumentu

ke zvážení

Informační koncepce ČR bude Ministerstvem vnitra vyhodnocována a aktualizována každé dva roky, vždy s výhledem na následujících 5 let, má tedy charakter tzv. klouzavého plánu.

Po každé aktualizaci bude předkládána vládě znovu ke schválení spolu s informací o dosažení definovaných cílů.

Vztah IKČR k legislativě a základním strategickým materiálům

ke zvážení

Jelikož je Informační koncepce ČR dokumentem vzniklým na základě § 5a odst. 1 zákona o ISVS, rozpracovává především nároky, postupy a pojmový aparát tohoto zákona, zahrnuje však v mezích svého obsahu předpokládaného ustanovením § 5a odst. 1 zákona o ISVS současně nároky ostatních právních předpisů, popř. nelegislativních dokumentů (usnesení vlády, strategických dokumentů, apod.) upravujících výkon veřejné správy včetně její elektronizace.

Předpokládá se, že IKČR bude následována změnou vyhlášek, zejména č. 529/2006, o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy, pro plánování dlouhodobého rozvoje ISVS dle potřeb výkonu služeb úřadu a jejích změn, společně s aktualizací vzorů lokálních informačních koncepcí.

IKČR není strategií, ale rozpracovává zejména vládou schválenou Strategii rozvoje ICT služeb VS, z 2. listopadu 2015, dále Strategický rámec rozvoje VS 2014+ Akční plán eGovernmentu EU 2016-2020 a další platné strategie.

Jednotlivá v IKČR zdůrazněná témata a oblasti architektury eGovernmentu nebo řízení informatizace VS ČR budou dále rozpracována v navazujících koncepčních a metodických materiálech. Takovými budou zejména:

- Národní architektonický rámec, s metodikou modelování a metodikou rozvoje architektonických schopností
- Metodika řízení portfolia projektů
- Metodika řízení programů
- Metodika řízení projektů
- Metodika ICT Governance, včetně řízení rizik
- Metodika rozvoje lidských zdrojů v ICT
- Metodika nákupu ICT
- a další ...

Národní architektonický plán

Strukturu kapitol 1až 7 definuje následující obrázek.

Kapitola 1 představuje východiska pro formulování v koncepci dále uvedených pravidel, a to jak z pohledu definice klíčových nových pojmů z oblasti architektury úřadů, tak zejména souhrn cílů a principů rozvoje eGovernmentu a rozvoje profese informatiky ve veřejné správě ČR. Kapitola je rozšířeným shrnutím podstatných myšlenek IKČR.

Kapitola 2 – představuje cílovou vizi eGovernmentu a jeho ICT podpory po naplnění IKČR a tohoto Národního architektonického plánu.

Kapitola 3 nahlíží na architekturu veřejné správy ČR tzv. „shora“ a přináší jak definice klíčových pojmů a prvků architektury VS, tak přehled centrálních sdílených služeb eGovernmentu, dostupných pro použití v lokálních architekturách úřadů.

Kapitola 4 se zaměřuje na formulování pravidel pro návrh správné architektury úřadů, včetně jejich IT podpory, s využitím sdílených prvků e Governmentu a pro naplnění cílů a rozvoje principů eGovernmentu a informatizace VS ČR.

Kapitola 5 možná ještě něco – rozdělení kap. 4 – zejména asi osamostatněné referenční modely a povinné vzory

Kapitola 6 – centrální a lokální repozitory

Kapitola 7 – Roadmapa NAP

zbytek je standardní folklór

Struktura kapitol dokumentu Informační koncepce ČR

Základní pojmy řízení architektury veřejné správy a úřadu

Pro rozvoj všech schopností a dovedností veřejné správy, včetně rozvoje digitálních služeb VS, je nezbytné řídit veřejnou správu jako propojený komplexní systém služeb, poskytovaných orgány veřejné správy, s nadhledem a v celkových souvislostech¹⁾. Protože většina transformačních kroků státu je stejně jako u podnikových korporací v současné době umožněna jen s pomocí ICT, je celková architektura orgánů veřejné správy, jejich úřadů a veřejnoprávních korporací, současně prostředkem vývoje a řízení transformačních změn a současně prostředkem dlouhodobého řízení a rozvoje ICT na podpor těchto změn.

Architektura veřejné správy jako socio-ekonomicko-technického systému je souborem prvků, které tvoří strukturu systému, jejich vzájemných vazeb, jejich chování (fungování) a principů a pravidel jejich vzniku a vývoje v průběhu času.

Architektura úřadu (EA²⁾) jako **manažerská metoda** je **prostředkem** celostního poznávání organizace na **podporu rozhodování**, zejména při **plánování** strategických změn, ale také na podporu řízení výkonnosti, kvality a zodpovědnosti.

Představuje **popis struktury a chování** úřadu (kdo jsme), **plánovaných změn** (odkud a kam jdeme) a jejich **informatické podpory** (k čemu nám je a má být ICT jako celek a jednotlivé informační systémy veřejné správy).

Zavedení tzv. Národní architektury veřejné správy (NA) a Národního architektonického plánu jejího rozvoje (NAP) touto IKČR vychází z nutnosti systematicky popsat současný a budoucí stav architektury VS tak, aby její popis podporoval řízení reforem VS i změn její ICT podpory.

Národní architektura VS ČR je souhrn architektur a popisů architektury všech jednotlivých úřadů veřejné správy, včetně všech centrálních sdílených prvků eGovernmentu.

Národní architektonický plán (NAP) bude tvořit popis současného stavu jednotlivých úřadů veřejné správy a centrálních prvků eGovernmentu³⁾, popis návrhů jejich cílového stavu⁴⁾, z nich plynoucí rozdíl, tedy rozsah očekávaných změn a plán, jak budou tyto změny realizovány⁵⁾.

Pro všechny modely a další dokumenty, popisující Národní architekturu VS bude využíván společný název Národní architektonický plán.

Národní architektonický rámec (NAR), jako **metodický a myšlenkový rámec** pro jednotný a koordinovaný popis Národní architektury VS ČR, obsahuje návody, postupy, předlohy a vzory tvorby, údržby a užití popisu architektury.

Národní architektonický rámec vychází z mezinárodně uznávaných standardů tvorby a údržby architektury úřadů TOGAF⁶⁾ a ArchiMate, spravovaných The Open Group⁷⁾ a užívaných jako východisko pro architekturu veřejné správy ve většině zemí.

NAR vydá a bude aktualizovat OHA MV, který bude v souladu s NAR koordinovat vznik a aktualizaci součástí NAP a zabezpečí jejich centrální uložení a prezentaci vybraných znalostí z NAP, tj. například modelů a akčních plánů jednotlivých OVM, ve společné znalostní bázi a portálu NAP.

Definice, cíle a základní architektonické principy eGovernmentu ČR

Bude upraveno podle IKČR nebo odstraněno

Definice eGovernmentu jako moderní elektronicky podpořené veřejné správy:

„Veřejná správa je zajišťována sadou ICT služeb, které jsou sdílené, vzájemně sladěné, důvěryhodné, propojené, přístupné, bezpečné, dostupné a efektivní⁽⁸⁾“.

Posláním eGovernmentu je:

„Co nejefektivnějším způsobem poskytovat klientům veřejné správy služby, co nejvíce jim usnadňující jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ze vztahu k veřejné správě“.

Úlohou úřadů a úředníků, podporovaných informačními systémy, je být služebníky a rádci, průvodci klientů na cestě za splněním jejich povinností a dosažením jejich nároků.

Tyto definice vycházejí z toho, že Government je **správní činnost** související s poskytováním veřejných služeb, řízením veřejných záležitostí na místní i centrální úrovni a zajišťováním záležitostí ve veřejném zájmu. Pokud je poskytování veřejných služeb zajišťováno elektronicky a dochází k **digitální interakci** mezi veřejností a veřejnou správou hovoříme o eGovernmentu, **elektronické veřejné správě**, která využívá informační a komunikační technologie k poskytování elektronických veřejných služeb občanům a podnikům. V širším slova smyslu považujeme za eGovernment veškeré elektronizované procesy veřejné správy, včetně interního zpracování agend a provozních procesů.

Cílem veřejného zájmu jsou tedy **rychlejší, dostupnější, spolehlivější a levnější** služby veřejné správy, které jsou díky jejich elektronické formě lépe obsahově a procesně **sladěné**, jsou **sdílené** subjekty veřejné správy, **důvěryhodné** pro obě strany interakce, **propojené** za účelem pokrytí životních situací a **dostupné** odkudkoliv zabezpečenou formou komunikace.

IKČR navazuje zejména na cíle eGovernmentu formulované ve Strategickém rámci rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020 a jeho akčních plánech a ve Strategii rozvoje ICT služeb veřejné správy (usnesení vlády ze dne 2. listopadu 2015, č. 889).

Základní architektonické principy

Pouze odkaz na IKČR

Etapy naplňování cílové vize informatizace VS ČR

ke zvážení

Výchozí požadavky:

- IT systémy se mají konsolidovat, tj. má klesat jejich počet odstraňováním duplicit a nárůstem jejich

sdíleného užívání

- I když jich zůstane mnoho, mají být propojeny a poskytovat konzistentní služby jako celek
- Budou federalizované (federované)
- Uplatní se účinná centrální IT governance (při zachování lokální zodpovědnosti)

Přes klesající počet postupně se vzájemně konsolidujících ISVS bude základem informatizace veřejné správy stále velký počet autonomních a modulárních řešení, které se však společně při podpoře dodávky externích služeb klientům VS nebo interních služeb pro úředníky budou chovat jako jeden propojený celek.

Konsolidace a transformace informatizace veřejné správy se podle této vize odehraje ve dvou velkých etapách.

První etapa, dosažitelná v blízkém horizontu jednotek let:

- Aplikační dekompozice monolitických řešení na procesně ucelené aplikační moduly, vhodné pro sdílení nebo záměnu, politicky (legislativně) parametrizovatelné a vytvoření Katalogu sdílitelných certifikovaných ICT služeb⁹⁾.
- Interoperabilita a integrace aplikací pro maximální využití propojeného datového fondu.
- Sdílení údajů mezi ISVS výhradně prostřednictvím PPDF (neveřejné údaje) nebo VDF (veřejné údaje, zveřejněné jako Otevřená data)
- Současně zahájení přesunu výpočetního výkonu zejména do Národních datových center, korporátních (resortní a krajských) datových center a do státní i soukromé části eGovernment Cloudu (IaaS, PaaS).
- Transformace IT útvarů úřadů z převážně provozního řízení na převážně strategické řízení IT a řízení nákupu a dodávky IT služeb svým klientům.

Druhá etapa, dosažitelná později:

- Postupná transformace a migrace sdílitelných aplikací do cloudové infrastruktury, odkud budou poskytovány jako sdílená služba (SaaS),
- Rostoucí integrace, automatizace a otevřenost i pro další poskytovatele (zprostředkovatele) veřejných služeb.
- Přesun další části výpočetního výkonu do eGov Cloudu, státního i soukromého.

<references />

¹⁾

Architekturou VS se zde míní tzv. Cross-Government Enterprise Architecture (xGEA v UK, nebo GEA v Novém Zélandu, USA a mnohde jinde).

²⁾

Z angl. Enterprise Architecture, v ČR nepřekládáno nebo překládáno jako podniková architektura nebo právě architektura úřadu.

³⁾

Angl. zkratka „As-Is“ – jak je.

⁴⁾

Angl. zkratka „To-Be“ – má být.

⁵⁾

Angl. „Roadmap“

⁶⁾

z angl. The Open Group Architecture Framework

⁷⁾

<http://www.opengroup.org/togaf/>;

⁸⁾

(ve smyslu 3E, tedy hospodárné, účinné a účelné)

⁹⁾

¹⁾ kap. 5.2. Příloha č. 1 usnesení vlády ČR č. 889/2015

From:

<https://archi.gov.cz/> - **Architektura eGovernmentu ČR**

Permanent link:

https://archi.gov.cz/nap_dokument:uvod?rev=1549376791

Last update: **2019/08/12 11:59**

